

Erityisasiantuntija Saara Karttunen

Asiantuntijalausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta (HE 106/2024).

Sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijana esitän vastauksena kysymyksiin kunnioittaen seuraavaa.

Lausunto

Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa esitystä siltä osin kuin siinä esitetään alkoholijuomien valmisteveron korotuksia ennustetun kuluttajahintaindeksin mukaisesti. Alkoholi vaikuttaa kielteisesti kansantalouteen sekä väestön terveyteen ja toimintakykyyn, heikentää yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta ja kuormittaa merkittävästi sosiaali- ja terveystaloutta, pelastustoimea ja poliisia. Kansainvälisen tutkimustiedon sekä Maailman terveysjärjestö WHO:n suositusten mukaan tehokkaimpia keinoja alkoholihaittojen ehkäisemiseksi ovat vaikuttaminen alkoholin saatavuuteen, hintaan ja markkinointiin. Alkoholijuomien veronkorotuksilla voidaan hillitä alkoholin kulutusta ja alkoholista aiheutuvia haittoja. Jos alkoholijuomien vero- ja hintatasoja muutetaan, muutoksilla on pääsääntöisesti kansanterveydellisiä vaikutuksia.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että väkevien alkoholijuomien verotuksen korottaminen on perusteltua. Samalla sosiaali- ja terveysministeriö kuitenkin toteaa, että veronkorotuksia olisi perusteltua kohdistaa kaikkiin yli 2,8 prosenttiin etyylialkoholipitoisiin alkoholijuomiin. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, alkoholivero on yksikkövero, jota on korotettava säännöllisesti, jos halutaan välttää verotuksen reaalisen tason ja sen myötä vero-ohjauksen sekä verotuottojen aleneminen. Ehdotuksen perusteella veronkorotukset kohdistuisivat kuitenkin pääsääntöisesti vain yli 10-prosenttiin alkoholijuomiin. Käytännössä veronkorotusten ulkopuolelle jäisivät esimerkiksi päivittäistavarakaupoissa myytävät tuotteet. Vaikka voidaan pitää perusteltuna, että väkeviä alkoholijuomia verotetaan suhteessa tiukemmin kuin mietoja alkoholijuomia, ero eri alkoholijuomaryhmien verotuksessa on jo tällä hetkellä suuri eikä sosiaali- ja terveysministeriö pidä perusteltuna eron kasvattamista entisestään.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan väkevien alkoholijuomien veronkorotus kohdistettaisiin poliittisen linjauksen perusteella väli tuotteiden ja etyylialkoholijuomaryhmän alkoholipitoisuudeltaan vahvimpiin tuotteisiin rakennedirektiivin mahdollistamissa rajoissa. Esityksessä on tuotu myös esille, että koska veronkorotukset kohdistuisivat vain kahteen juomaryhmään, on mahdollista, että osa veronkorotusten kohteena olevien juomaryhmien kulutuksen vähenemästä korvautuisi muiden juomaryhmien kulutuksen kasvulla riippuen siitä, kuinka läheisiä korvaavia tuotteita veronkorotusten ulkopuolella olevat juomat ovat veronkorotuksen piirissä oleville juomille. Lisäksi esityksessä on todettu se, että veronkorotus kohdentuisi suhteellisen korkean alkoholipitoisuuden juomiin, joiden osuus matkustajatuonnista on suurin. On mahdollista, että alkoholin matkustajatuonti ja verkko-ostaminen ulkomailta kasvavat ehdotettujen korotusten seurauksena.

Erityisasiantuntija Saara Karttunen

Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomiota siihen, että sekä julkisen talouden vahvistamisen että väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kannalta olisi suotuisaa, jos alkoholihaittoja vähennettäisiin johdonmukaisesti kaikkiin alkoholijuomiin kohdistuvilla veronkorotuksilla.